

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

Видав. видавничя спілка „ДІЛО“

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пов.
Кonto почт. шваб. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. попередньо.
Реклама не застосовується.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в київю 4-20 ал.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50
ал., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к.,
Румунії 150 лей, Болгарії 7-50
ал., Австрії 7-50 ал. Яким
адреси 1 дол.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Начальний редактор д-р ДМИТРО ЛЕВИШЬКИЙ

18 ч. Загальний Студентський Равт 18 ч.

В салях „НАРОДНОГО ДОМУ“.

Дві оркестри Радіо Одга в зинтовий Початок о год. 21'30.

1324

2-2

Навманя...

Кресові клопоти польського уряду, клопоти, що мали скінчитися під весну, що мали привести там мир, спокій, загальне вдоволення, збільшуються і виростають до таких розмірів, що примушують навіть вихованих в пруському соці адміністраторів безрадно опускаючи руки. Терпке прийняття одної з безчисленних „кресових“ депутатів, що явилися у нього з якимись новими, очевидно репресійними пропозиціями та висловленим при тому поглядом про клопівтливості і навіть зайздрість східних „кресів“ є нічим іншим, тільки безрадним, безпомічним опусканням рук.

З приводу цього погляду та обіймика віце-міністра Смульського про заборону посольських віч знову зарізане в польській пресі від статтей, заміток і нарікань на недостачу консолідаційної лінії в східній (себто „кресовій“) політиці, на зигзаковість польської адміністрації, на нерішучість урядових чинників.

Щирість, яка може мимоволі провалася з уст мін. Ратайського, викликала бурю негодування. Як смів мін. внутр. справ сказати ні менше — ні більше, тільки те, що „креси“ є стягарем, зайним вантажем для Польщі? Таж Ратайського покликано на міністра внутр. справ якраз з метою перевести консолідацію всіх земель, що входять в склад сучасної Польщі. А замість консолідації, себ-то повної уніфікації під кожним оглядом, відбувається дальший розвал. І то в хвили, коли над Польщею збираються нові хмари, коли зловіщо ваготять нові небезпеки. На „кресах“ діються речі, схожі до подій в першій половині XVII. ст., що попередили великі козацькі рухи. Перед зривом було відомо, що там кипить, клубиться, що збираються важкі, олов'яні хмари. Ніби то підготовлялися реформи, в суті річ безчинно дожидаючи хвилі, аж поки могутні журуни не вдарять в корабель польської великодержавності. І тепер після подій минулого року, після тисячких небезпек зима мала бути добою напруженої реформаторської діяльності. Замість реформи прийшла вже друга зміна новодів, спори за виїзний стан і т. н., весна надходить і настає знову те саме положення, те саме важке становище.

Так бідається польська преса, заслонюючи недостачу думки ланкою пустих, безбарвних і безмістовних фраз. Бажаючи польської преси йдуть в тому напрямку, що би на „кресах“ запанувала польськість, що би українське й білоруське населення по казку відбуло чудодійну метаморфозу в напрямку польськості, що би воно вдоволилося в найкращому випадку ролей етнографічних відмін сільної полі-

ської нації, що би прийняло на себе завдання оборонного валу перед небезпеками зі сходу.

Не будемо спиратися з польською пресою за оцінку положення. На всякий випадок аналогії з першою половиною XVII. ст. не на місці.

Всього три місяці ділить нас від хвилі, коли знову повинь спір про реформи на „кресах“ лилася в польському сеймі, в польській пресі.

„Кресова Рада“, український університет, уніфікація законодавства, реформа адміністрації, розбудова шкільництва, земельна реформа, політичні свободи. Так говорилося, так писалося, навіть дискутувалося. Що більше! Створено окреме міністерство без теки, віддано його в руки вдоволенського лідера Ст. Тугута, якого й призначено „кресовим“ акушером. Мало того! В міністерстві внутр. справ створено окреме становище „кресового“ віце-міністра, яким для рівноваги обдаровано вшехполюка Смульського.

розвивав мін. тугут свої проєкти про „реформи“ на „кресах“ у Вильні й адміністраційній комісії польського союму у Варшаві.

під назвою „Кресової Ради“, задекретувавши заздалегідь, що без „кресів“ нема Польщі. Минуло три місяці. І щож сталося?

Особливе обіймика віце-міністра Смульського про заборону посольських віч є укоронуванням

Конституція забезпечує незайманість послів і звільнення їх від якоїнебудь відповідальності за їх діяльність в сеймі або поза сеймом, що входить в обсяг виконання посольського мандату. А до цього позасеймового обсягу діяльності в першу чергу входить контакт з виборцями шляхом посольських справоздавчих віч. Виборча ординація згідно з конституцією постановляє, що посольські віча відбуваються без якихнебудь обмежень з боку адміністрації. Вікінці 20 арт. конституції зазначає, що послі є представниками всього народу (в політичному розумінні), незв'язаними місцем чи округом свого вибору. Всупереч цим виразним і основним постановам, всупереч понад дволітній практиці, ненадійно з'являється міністерський обіймика, по поголоскам виданий без відома

Ст. Тугута, зі заборonoю справоздавчих віч без дозволу

Ми й вони.

Побіднені й побідники в недавньому минулому й тепер.

В останніх днях наїшли собі нову поживу шовіністично-громадянськї польськї кола з Прушинським на чолі, а далі поліцейськї і адміністраційні чинники польськї. Оборона школи ведена по думці міністеріальних польських розпорядків і в дусі „кресових законів“ довела до того, що сьогодні на львівськїх поліції стрічаються із собою представники українських кол у ролі обвинувачених і п. Прушинськї в ролі першого поліційного інформатора.

Це характеристичне для нашого теперішнього життя. А на додаток цієї людської комедії треба додати, що невідповідальний, смішний навіть своїм зверхнім виглядом чоловічок

Під руками у нас невеличка книжечка, автором якої К. Гродецька, а заголовок її: „Nauczanie języka polskiego w zakresie elementarza na kursach dla dorosłych“.)

Нашіх читачів хочемо познайомити з вступним словом цієї книжечки, що би таким чином вказати на необхідну потребу освіти дорослих:

Oświata w Polsce była dotychczas przywilejem nielicznej mniejszości ludu. W niepodległej Polsce szlachetność uczono głównie dzieci szlachty i to mniejszości. O uścisłonych masach kmeieckiego promienia oświaty dostawały się przypadkowo i darzyły swem światłem nieliczne załogi wyjątki.

Książka nie wolno rważyć! piękny siew; nie dała wzrosnąć żywym pędom Ustawy Majowej!

Na długie lata walka stała się hasłem ludu; walka o byt polityczny, o wolność i równość społeczną, o mowę ojczystą — a więc i o oświatę.

Nie tylko dla korzyści życiowych, ale dla utrzymania ducha narodowego rodmachiwano ranczone w epoce odrodzenia i tak oświata, rozpalano je w święty znicz, stracono pilnie, nie bacząc na groźące kary.

Powstał w Polsce typ ludu, jedyny w swoim rodzaju: oświatowiec.

Ody w każdym kraju cywilizowanym oświata sproczywała w rękach nauczycieli, jako pełnoprawnych funkcjonariuszy państwowym i zarazem społecznym, w Polsce oświata (nie nauczyciel) sam zaciemniał umysł dzieci nauką w języku obcym dla nich i dla siebie — nauką, która była obcą duchem ludzkości bezduszna, o ile nie była — apokryfem.

Leżała Polska ujarzmiona miata „oświatowców“, tych właśnie „oświatowców“, którzy rozpalałi zgaszone naporód iskierki i strzegłi świętego ognia.

Ф. Ф.

Ширіть наш час